

Samhällsanalys, VGR Analys 2026:34
2026-05-27

Utvärdering av Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället

Med fokus på åren 2023-2026

Datum: 2026-05-27

Dokumentnamn: Utvärdering av Överenskommelsen mellan Västra
Götalandsregionen och det civila samhället - Med fokus på åren 2023-2026

Diarienummer: RS 2026-02622

Kontaktperson: Monica Emanuelsson / Åsa Rydin Svenberg

Telefon: 070-528 18 24 / 070-394 09 20

E-post: monica.emanuelsson@vgregion.se / asa.rydin@vgregion.se

Sammanfattning

Överenskommelsen beslutades i regionfullmäktige 2014 i syfte att skapa en jämbördig dialog mellan det civila samhällets olika företrädare i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen (VGR) och att öka kunskapen om respektive part. Utvärderingen 2026 syftar till att kartlägga hur samarbetet upplevs fungera inom Överenskommelsen mellan VGR och det civila samhället, ge en bild av hur samarbetet utvecklats med utgångspunkt i tidigare studier samt resonera kring framtida utveckling och medskick inför kommande mandatperiod.

Utvärderingen har genomförts via intervjuer och enkätundersökningar. Fokusgrupper gjordes med RÖS-gruppen (Överenskommelsens styrgrupp) samt enskilda intervjuer med ansvariga tjänstepersoner medan enkäterna riktades till underskrivare av Överenskommelsen samt avdelnings- och enhetschefer inom VGR:s koncernkontor.

Kortfattat kommer utvärderingen fram till:

Samverkan i minskad omfattning men med ökad jämbördighet

En övervägande del av respondenterna inom det civila samhället anger att de samverkar med VGR. Det är en distinkt ökning av personer som anser att de samverkar med VGR via partnerskap, alltså en utveckling mot en mer jämbördig samverkan. Det är tydligt att det finns en uppfattning hos båda parter att samverkan skapar ett mervärde och alltmer utgör en förutsättning för att klara förestående samhällsutmaningar.

Fortsatta diskussioner om representation och hemvist

Överenskommelsen är en samarbetsyta och en kontaktväg bland flera, vilket gör det svårt för respondenterna att bedöma och renodla dess betydelse. Desto tydligare framgår betydelsen av att mötas över organisationsgränser (dialogmötena) och att ha konkreta frågor att samarbeta kring. En central fråga som lyfts kopplat till genomförandet är den politiska hemvisten där föreningarna vill att de ska få mer inflytande och nå förtroendevalda som har ledande positioner i sina partier.

Fler positiva till hur samverkan fungerar

En klar majoritet av respondenterna från det civila samhällets organisationer ger ett gott betyg vad gäller hur samverkan fungerar. VGR:s storlek och komplexa organisation lyfts som ett vanligt hinder för samverkan.

Framtida behov av samverkan

Jämfört med 2022 års utvärdering är det idag en lägre andel som ser behov av att utveckla samverkan. Å ena sidan kan detta tolkas som att det finns en minskad ambition att samverka med VGR, men å andra sidan kan det vara ett gott betyg och att arbetet går åt rätt håll. Då andra enkätsvar tyder på en övervägande nöjdhet med samverkan hos respondenterna så är det troligare att det går åt rätt håll. Med detta sagt är det fortsatt 75 procent som ser behov av utvecklad samverkan.

Kommunikation

Att e-post, fysiska möten, digitala möten samt seminarier och konferenser är sätt som respondenterna från det civila samhället önskar kommunicera genom är föga förvånande. Även om dialogmöten inte nämns specifikt i enkäten får man ändå bedöma att dessa ligger väl i linje med vad som önskas. Fokusgrupperna är också inne på dialogmötenas roll och hur dessa kan utvecklas.

RÖS – organisering och arbetssätt

Överlag ser de intervjuade inom RÖS-gruppen att processen är välfungerande och strukturerad. En utmaning som lyfts för RÖS är balansen mellan RÖS strategiska roll och att mer arbeta hands-on vilket det civila samhällets organisationer är vana vid. Processledarna lyfts som centrala vilket framkom med tydlighet i samband med uppstarten då det dröjde innan processledaren för det civila samhället kom på plats. Det finns vissa skillnader i hur man uppfattar mötesfrekvensen.

En utveckling mot jämbördighet med fortsatta organisatoriska utmaningar

Utvärderingen visar sammanfattningsvis på en välfungerande samverkan inom överenskommelsen, där mycket tyder på en utveckling till det bättre och mot en ökad jämbördighet. Det framgår utmaningar kopplat till hemvist och representation som kan härledas till frågornas bredd och komplexitet. Trots att överenskommelsen nu funnits under många år upplevs VGR:s organisation fortfarande som ett hinder för samverkan, vilket är viktigt att ta med sig inför kommande mandatperiod.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Innehåll.....	4
Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället	6
Vision och mål	6
Gemensam plan 2024-2026.....	7
Utvärderingen.....	8
Tidigare studier	10
Utvärderingens resultat.....	13
Samverkan mellan VGR och det civila samhället.....	13
Kommunikation främst via e-post och fysiska möten	22
Överenskommelsen en samverkansyta bland flera.....	23
Organisering och arbetsätt	28
Diskussion och slutsatser	32

Figurförteckning

Figur 1: Samverkar ni med Västra Götalandsregionen? (105 svarande)	13
Figur 2: Med vilken eller vilka verksamheter inom VGR samverkar ni? (89 svarande)	14
Figur 3: Hur samverkar ni med VGR? (89 svarande)	15
Figur 4: Har er organisation blivit involverad av VGR att medverka i större processer, till exempel vid framtagande av styrdokument? (89 svarande) .	17
Figur 5: Hur upplever ni att samverkan fungerar? (88 svarande).....	18
Figur 6: Upplever ni att samverkan med Västra Götaland har förändrats de senaste fyra åren? (88 svarande)	20
Figur 7: Har ni i er verksamhet behov av att utveckla samverkan med VGR i framtiden? (104 svarande)	21
Figur 8: På vilket/vilka sätt föredrar ni att kommunicera med VGR? (106 svarande)	22
Figur 9: Upplever ni att arbetet med överenskommelsen har haft betydelse för möjligheten till dialog och samverkan med VGR? (101 svarande)	23
Figur 10: I vilken grad upplever ni att det finns en kännedom om överenskommelsen med tillhörande handlingsplan/RÖS-gruppen inom din organisation?	24
Figur 11: Hur samverkar ni med VGR? (Utveckling 2016-2026).....	33
Figur 12: Hur upplever ni att samverkan fungerar? (Utveckling 2016-2026)	35
Figur 13: Har ni i er verksamhet behov av att utveckla samverkan med VGR i framtiden? (Utveckling 2016-2026).....	36

Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället

Överenskommelsen beslutades i regionfullmäktige 2014 i syfte att öka förutsättningarna för samverkan mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och det civila samhällets organisationer. Överenskommelsen syftar också till att stimulera fler samarbeten mellan parterna. Överenskommelsen utgår från de sex principerna i den nationella överenskommelsen inom det sociala området som tecknades 2008 mellan regering, idéburna organisationer och SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) – dialog, långsiktighet, kvalitet, öppenhet och insyn, självständighet och oberoende samt mångfald.

När överenskommelsen beslutades 2014 anslöt sig 70 organisationer. Juni 2025 är antalet underskrivande organisationer 130, av vilka cirka en tredjedel är så kallade "paraplyorganisationer" eller federationer. Överenskommelsen hanteras av regionstyrelsen genom beredningen för mänskliga rättigheter. För genomförande är den så kallade överenskommelsegruppen (RÖS-gruppen) tillsatt med fem politiker från VGR (fyra från beredningen för mänskliga rättigheter samt en från delregional nämnd Göteborg) och lika många representanter från det civila samhället.

Vision och mål

Överenskommelsens vision är:

”Genom samarbete och aktiv dialog skapas ett hållbart samhälle med bättre förutsättningar för utveckling av Det goda livet i Västra Götaland.”

De övergripande målen är:

- Att tillsammans arbeta fram en hållbar utveckling genom sociala, ekonomiska och ekologiska lösningar.
- Att tillvarata invånarnas engagemang och delaktighet utifrån individ- och organisationsperspektiv.
- Att arbeta för mångfald i entreprenörskap.
- Att skapa strukturer för samverkan med ömsesidig respekt.
- Att inspirera till samarbete.

- Att regionen har ett enhetligt förhållningssätt gentemot det civila samhället

Gemensam plan 2024-2026

I syfte att realisera, utveckla och förverkliga ambitionen om ökad samverkan mellan VGR och det civila samhället har en gemensam plan för samverkan 2024-2026¹ tagits fram. Planen inbegriper olika samverkansformer vars nivå på delaktighet ska motiveras utifrån behov.

I planen beskrivs tre konkreta områden som överenskommelsen ska arbeta med för att skapa bättre förutsättningar för samverkan:

- skapa en större kunskap om civilsamhällesektorn där bland annat fortsatt kartläggning av det civila samhället vad gäller omfattning, geografisk fördelning och karaktär är viktig.
- förtydliga och stärka strukturen för befintliga dialogforum mellan det civila samhällets organisationer och olika nämnder och styrelser inom VGR.
- främja en utveckling av alternativa ekonomiska stöd- och finansieringsformer, med fokus på idéburna offentliga partnerskap (IOP) och reserverad upphandling

I planen redovisas inriktningen för samverkan mellan VGR och det civila samhällets organisationer inom områdena:

Hälso- och sjukvård

- Utveckla och stärka samverkan inom området hälsofrämjande och förebyggande insatser för individer och grupper.
- Stärka samverkan inom området rehabilitering och habilitering med och för individer och grupper.

Regional utveckling och kultur

- Avsikten är att skapa förutsättningar för nya innovativa samverkansformer och nya arbetssätt.
- Syftet med och målsättningarna för arbetet kräver att vissa specifika förutsättningar finns på plats.
- Förutsättningar som kan underlätta för kontakt i tidigt skede och se till att kunskap och kompetens tas tillvara för att främja samverkan.

¹ [Plan för samverkan mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhällets organisationer i Västra Götaland 2024-2026.](#)

I planen lyfts även tre strategiska utvecklingsområden för samverkan med fokus på långsiktigt och strategiskt arbete. Avsikten är att ta fram innovativa samverkningsformer och arbetssätt genom att skapa rätt förutsättningar. De tre områdena som ska skapa rätt förutsättningar är:

- Kunskapshöjning om varandras förutsättningar och villkor
- Strukturer för en jämbördig dialog i tidigt skede
- Främja långsiktiga stöd- och finansieringsformer

Utvärderingen

Syfte och frågeställningar

Utvärderingen syftar till att kartlägga hur samarbetet upplevs fungera inom överenskommelsen mellan VGR och det civila samhället, ge en bild av hur samarbetet utvecklats med utgångspunkt i tidigare studier samt resonera kring framtida utveckling och medskick inför kommande mandatperiod.

Områden som behandlas i utvärderingen är:

- På vilket sätt sker samverkan mellan VGR och det civila samhället inom överenskommelsen med det civila samhället?
- Hur upplevs samverkan och graden av jämbördighet från respektive part?
- Går det att urskilja förändringar jämfört med tidigare undersökningar?
- Finns upplevda hinder för samverkan?
- Hur kan samverkan utvecklas?
- Finns kännedom om överenskommelsen och vad har den för betydelse?

Tillvägagångssätt

Utvärderingen har genomförts via intervjuer och enkätundersökningar. Två typer av intervjuer gjordes: (1) sonderande intervjuer riktade mot ansvariga tjänstepersoner för överenskommelsen inom VGR samt (2) fokusgrupper riktade till RÖS-gruppen. RÖS-gruppen delades in i representanter för civilsamhällets organisationer och förtroendevalda, där en intervju gjordes med vardera grupp.

Enkätformulären riktades till två målgrupper: (1) verksamhetsansvariga i de föreningar som har undertecknat överenskommelsen samt (2) avdelnings- och enhetschefer inom VGR:s koncernkontor. Två påminnelser skickades ut och svarsfrekvensen uppgick till 35 procent för det civila samhället och 37 procent för VGR. Till största delen är respondenterna verksamma inom folkbildning, följt av social

organisation/hjälpporganisation. Nästan hälften av de svarande (48 procent) anger att de representerar en paraplyorganisation.

Viktigt att notera är att svarsfrekvensen för det civila samhället inte är jämförbar med tidigare utvärdering från 2022, då urvalet nu är betydligt större. Vid den föregående enkätundersökningen gick enkäten ut till en person per organisation, medan mottagarlistan i aktuell utvärdering i flera fall innehöll mer än en kontaktperson per organisation. Även om svarsfrekvensen är lägre än tidigare har det i den senaste enkätundersökningen inkommit betydligt fler svar sett till antalet – 110 svar jämfört med 63 svar 2022. Antal svar från VGR uppgår till endast 13 stycken, vilket gör det problematiskt att dra slutsatser från materialet och missvisande att visualisera svaren i diagram. Enkätsvaren från VGR beskrivs därför mestadels i löpande text och bör tolkas med försiktighet.

Rapportens upplägg

Rapporten inleds med en sammanfattning av tidigare studier som gjorts inom regionens samverkan med civila samhällets organisationer som ger en övergripande bild av hur arbetet utvecklats. Därefter redovisas enkätundersökningarnas resultat kompletterade av synpunkter och erfarenheter från intervjuerna. En indelning görs i avsnitt som berör förekomsten av samverkan, hur samverkan upplevs ha fungerat, kommunikationsvägar, överenskommelsens betydelse inklusive resonemang om resultat och effekter samt arbetssätt och organisering. I ett avslutande diskussionsavsnitt sammanfattas och tolkas rapportens resultat.

Tidigare studier

Utvärdering av Överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhället med fokus på 2019-2022

En utvärdering av överenskommelsen gjordes 2022 av VGR:s avdelning samhällsanalys som likt den här utvärderingen bestod av enkätundersökningar samt intervjuer. Intervjuerna gjordes med representanter för RÖS-gruppen samt utvalda tjänstepersoner inom VGR. Två enkäter gjordes som riktade sig till verksamhetsansvariga i de föreningar som undertecknat överenskommelsen samt avdelnings- och enhetschefer på VGR:s koncernkontor. Enkätsvaren visar att det finns en stor bredd av föreningar inom det civila samhället som samverkar med regionen på olika sätt beroende på verksamhetsområde. VGR:s organisation upplevs vara det stora hindret för samverkan samtidigt som regionens breda uppdrag och ansvarsområde gör den till en viktig samarbetspartner och kommunikationskanal. Sammanfattningsvis syns en vilja och ett behov av att utveckla samverkan, även om det finns en grad av osäkerhet i VGR:s enkät svar i och med att flera ställer sig frågande till hur samverkan med det civila samhället ska ingå i deras uppdrag och uppgifter.

Enkätundersökning till alla de organisationer som skrivit under Överenskommelsen (2020)

Under 2020 genomförde processledarna för överenskommelsen en enkätundersökning till de organisationer som undertecknat överenskommelsen. I svaren lyfts bland annat flera positiva kommentarer om överenskommelsen i sig, men att den behöver synliggöras mer och därtill syns önskemål om konkret samverkan. Det civila samhällets aktörer efterfrågar en ökad tydlighet av processerna kring överenskommelsen och behov av fler kunskapsunderlag. Enkätsvaren visar även på behov av fler samverkansytor för jämbördig dialog och ett bredare deltagande i beslutsprocesser.

Samutveckla! Uppföljande studie av samverkan mellan Västra Götalandsregionen och den sociala ekonomin (2018)

Ovanstående utvärdering genomfördes av samhällsanalys och syftade till att utgöra kunskapsstöd i hur koncernkontoret samverkar med den sociala ekonomin (begreppet som då användes för det civila samhället), hur

Samverkan kan utvecklas i framtiden och hur överenskommelsen kan vara ett stöd i arbetet. I likhet med studien 2026 genomfördes två enkätundersökningar, dels till aktörer som undertecknat överenskommelsen, dels till avdelnings- och enhetschefer inom koncernkontoret.

Ett genomgående mönster i utvärderingen är att det är betydligt vanligare att samverkan karaktäriseras av informationsutbyte än av partnerskap – ju mer formaliserad samverkansform, desto mindre förekommande. Även i denna studie bedömer respondenterna inom VGR att samverkan i högre grad bedrivs via partnerskap, i jämförelse med respondenterna från det civila samhället. Det vanligaste är att samverkan bedrivs via någon form av finansiellt stöd från VGR:s sida. På det stora hela får samverkan ett gott betyg från båda parter, även om enkätsvaren också innehåller en hel del förslag på utvecklingsbehov. VGR:s organisation ses ibland som alltför svåröverskådlig och önskemål om en bättre intern samsyn lyfts. Fler av de svarande från det civila samhället efterlyser mer jämbördiga samverkansformer och att i högre grad bli involverade i utvecklingsprocesser. I övrigt framkommer att det ibland är en utmaning att få till fysiska möten och tillfällen för dialog samt att överenskommelsens betydelse för samverkan ter sig begränsad.

Utvärdering samverkan mellan Västra Götalandsregionen och civilsamhället (2017)

En utvärdering av överenskommelsen och effekterna av arbetet för beredningen för överenskommelsen med den sociala ekonomi genomfördes av Acando under hösten 2017. Rapporten grundade sig på djupintervjuer med representanter från beredningen för överenskommelsen med den sociala ekonomin, civilsamhället, VGR samt några personer som står utanför samarbetet. Utvärderingen var av kvalitativ karaktär och var tänkt som ett komplement till enkätundersökningarna. Områden som belystes var: vilka förändringar beredningen för överenskommelsen med den sociala ekonomin har bidragit till, om beredningens form är ett bra koncept och hur samverkan fungerar mellan VGR och det civila samhället. Acando konstaterar att kännedomen om överenskommelsen och beredningen är hög hos de intervjuade personerna, dock finns inte uppfattningen av att dess förekomst har haft betydelse för samverkan eller för den egna organisationen. Samverkan mellan VGR och det civila samhället upplevdes generellt sett som bra, men då det är ett långsiktigt arbete upplevdes att det fanns mycket kvar att göra. En återkommande synpunkt var att det krävs personliga kontakter inom VGR:s organisation då det saknas en tydlig kontaktväg in. Acando utgick från fyra områden i utvärderingen –

igenkänning, samarbete, effekter av samarbete/resultat samt kommunikation. Utifrån dessa områden föreslog de ett antal förbättringsåtgärder, däribland att tydliggöra beredningens uppgifter och mål, utveckla samarbetet till avtal och partnerskap, förbättra kontaktvägar, öka antalet fysiska möten samt tydligare kommunikation av beredningens mål och uppdrag.

Samverka mera! – en kartläggning av samverkan mellan Västra Götalandsregionen och den sociala ekonomin (2016)

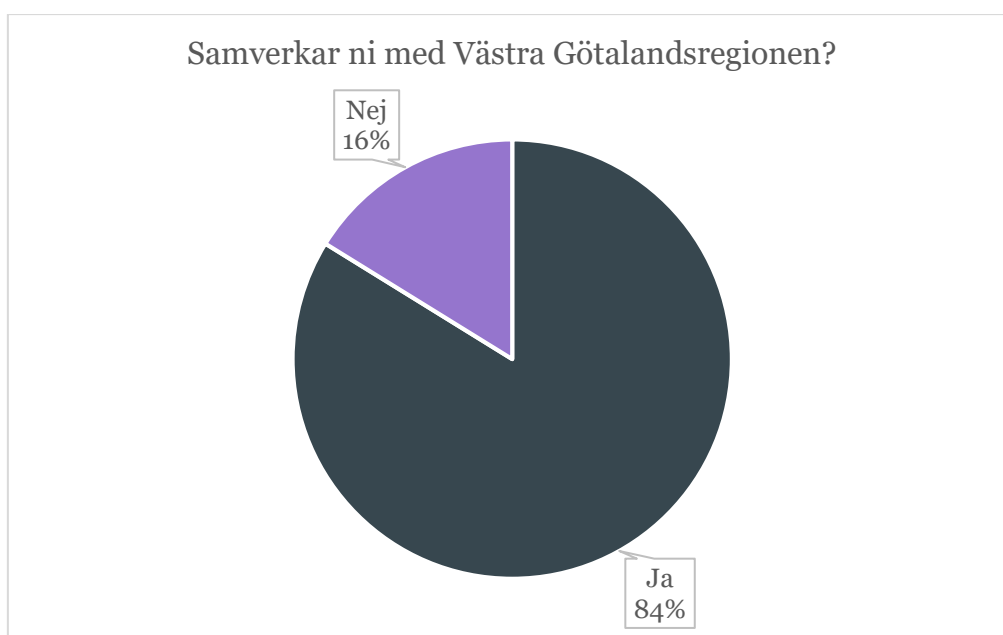
Under 2016 genomförde samhällsanalys en utvärdering av arbetet med överenskommelsen och handlingsplanen för åren 2015-2017. Syftet med utvärderingen var att kartlägga samverkan mellan VGR och den sociala ekonomin. Studien skedde genom två enkätundersökningar riktade till (1) aktörer inom det civila samhället som skrivit under överenskommelsen och (2) till samtliga utförare, förvaltningar och bolag inom VGR.

En försvårande aspekt, som tydligt syntes i resultaten, var förvirringen kring begreppet ”den sociala ekonomin”. I ett flertal fall har respondenterna inte förstått vad som avsetts, vilket kan ha påverkat både svaren och svarsfrekvensen. En annan problematik som är aktuell även i efterföljande studier är att många av de föreningar som ingår i undersökningen är mottagare av finansiellt stöd från VGR, vilket innebär ett sorts beroendeförhållande som kan ha inverkan på svaren. En indikation på detta var att en större andel av respondenterna inom VGR jämfört med det civila samhällets aktörer upplevde att samverkan bedrivs i form av partnerskap med gemensamt beslutsfattande. Sammantaget visar utvärderingen att samverkan fungerar bra och att de flesta vill utveckla samverkan i framtiden. Brist på tid och resurser upplevs dock vara begränsade faktorer.

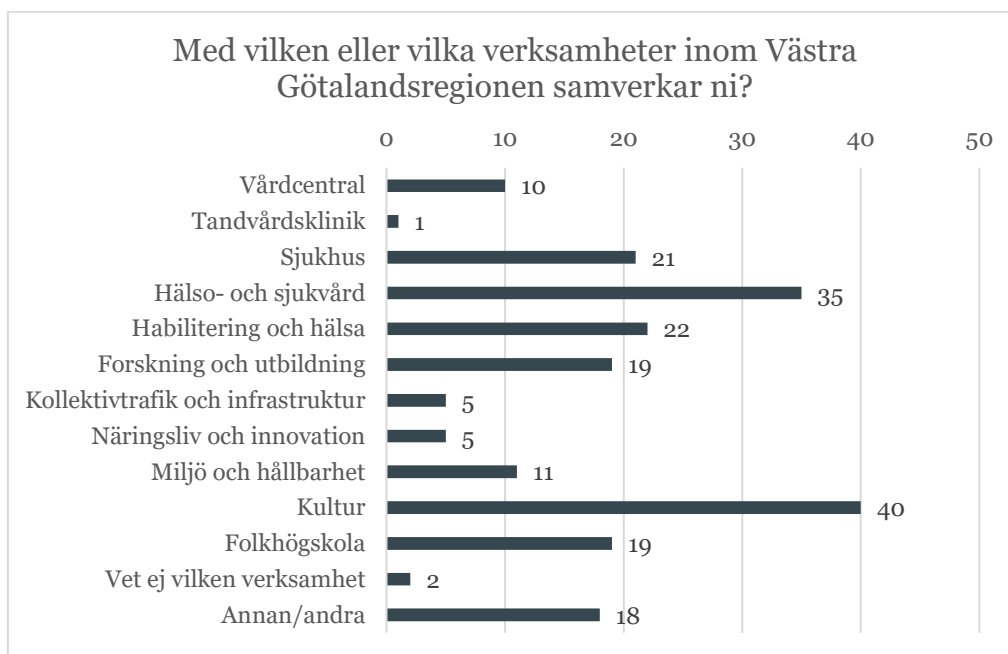
Utvärderingens resultat

Samverkan mellan VGR och det civila samhället

Merparten av respondenterna från det civila samhället anger i enkätsvaren att de samverkar med VGR. Värt att notera är att 16 procent anger att de inte samverkar trots att de undertecknat överenskommelsen. Av de tolv personer inom koncernkontoret som svarat på enkäten anger åtta av dessa att de samverkar med det civila samhället.

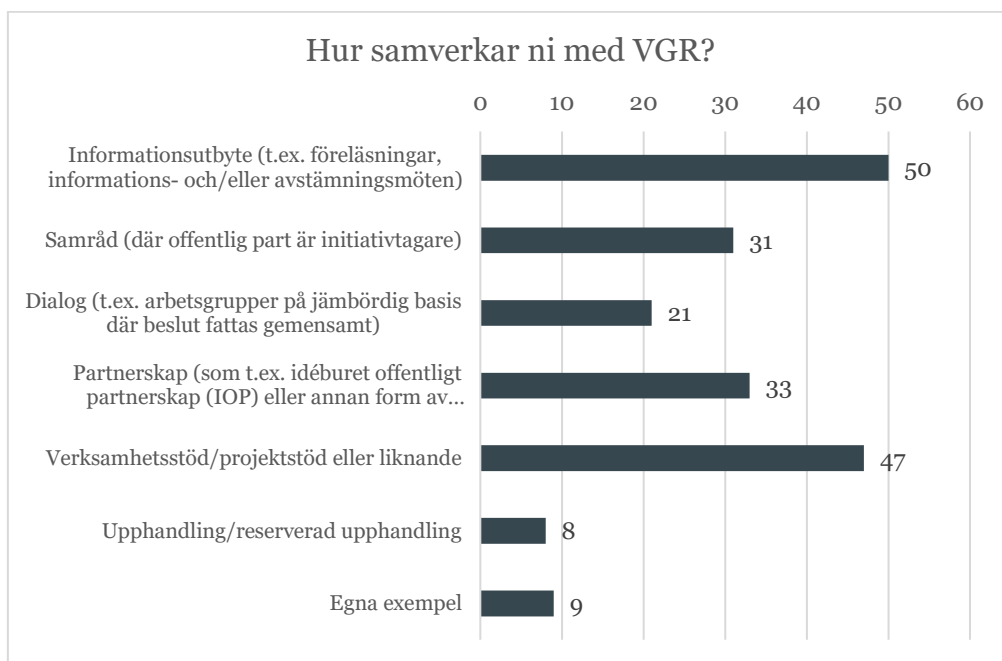
Figur 1: Samverkar ni med Västra Götalandsregionen? (105 svarande)

Figur 2: Med vilken eller vilka verksamheter inom VGR samverkar ni? (89 svarande)

Samverkan berikande för båda parter

Främst sker samverkan mellan det civila samhället och VGR inom kultur respektive hälso- och sjukvård. Under alternativet *Annat* ges flera exempel på områden som samverkan sker kring, såsom integrationsinsatser, barnrätt, social ekonomi och platsutveckling. I enkätsvaren från VGR framgår att det oftast är med organisationer inom folkbildning samt ekonomiska föreningar som samverkan sker. Även alternativet funktionshinderorganisation och trossamfund nämns av flera.

Figur 3: Hur samverkar ni med VGR? (89 svarande)

Enligt svaren från det civila samhället sker samverkan med VGR mestadels i form av informationsutbyte eller finansiellt stöd till verksamheten.

Samverkan i form av partnerskap har jämförelsevis ökat under denna mandatperiod och överstiger nu både samarbetsformen samråd och dialog. I enkäten till koncernkontoret ingick en ny fråga huruvida samverkan med det civila samhällets organisationer beaktas vid avtal, uppdrag och/eller stöd till utförare. Även om enkätsvaren är förhållandevis få är det här ingen som anger alternativet *Nej* – två personer svarar *Ja, alltid* och tre personer anger att det *i vissa fall* beaktas.

På frågan om varför organisationerna valt att samverka med VGR beskriver merparten av respondenterna att det faller sig naturligt. VGR ses som en naturlig samarbetspartner då verksamheten ligger i linje med och kompletterar deras eget uppdrag. Många kommentarer handlar om att samverkan med VGR på olika sätt är viktig för organisationens målgrupp, till exempel pensionärer, människor i utanförskap eller personer med sjukdomsdiagnoser. VGR ses även som en viktig arena för att nå ut med information och för en ökad synlighet för sina målgrupper. En annan anledning som återkommande nämns är att organisationen beviljas finansiellt stöd från VGR som därigenom utgör en naturlig samverkanspart. Flera respondenter beskriver också att samhällsnyttan som genereras genom samverkan är en viktig drivkraft. Genom att dra nytta av varandras ansvarsområden och nätverk skapas värdefulla synergier som ett sätt att gemensamt möta samhällsutmaningar. Därtill nämns att samverkan med VGR är ett sätt att bedriva påverkansarbete och en väg att sprida kunskap.

”Vi samverkar med Västra Götalandsregionen eftersom det ligger i linje med vår vision och våra värderingar om ett mer medmänskligt samhälle. Tillsammans kan vi utveckla och stärka insatser inom hälsa där det finns stora behov och mycket att göra gemensamt.”

”För att ambitionen med vår verksamhet är att utvecklas och spridas till hela regionen. Då är VGR den naturliga partnern.”

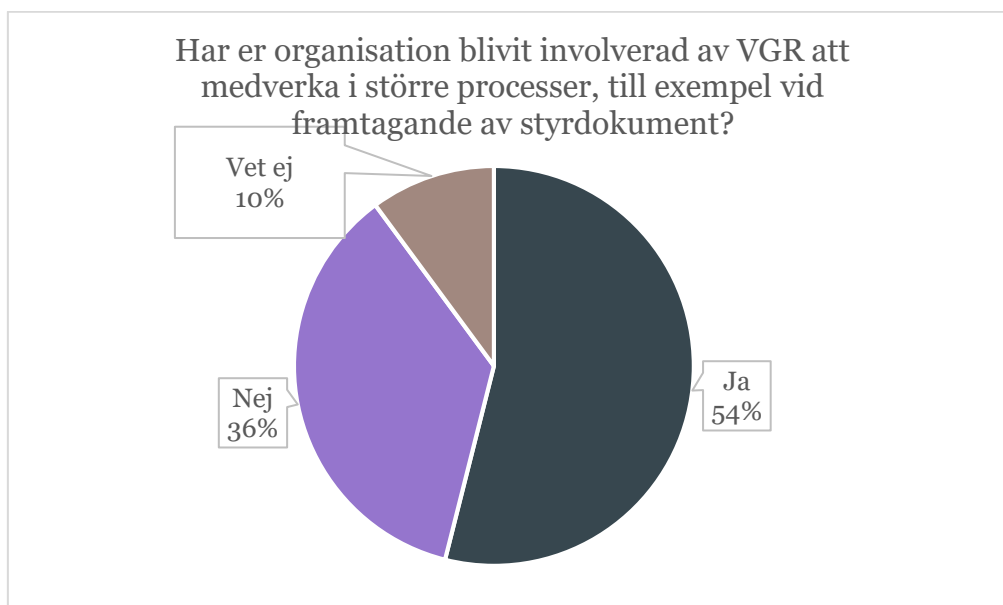
”När vi som stödorganisation kan samverka med VGR skapas det föreningsnytta, som är vårt primära syfte, men också samhällsnytta utifrån regionens styr- och måldokument.”

”Våra medlemmar är helt beroende av VG-regionen så det är väldigt viktigt att vi får möjlighet att informera om våra medlemmars situation och påverka politiska beslut.”

I svaren från koncernkontoret ges några exempel, där det beskrivs att samverkan med det civila samhället är en viktig del av avdelningens uppdrag, att det bidrar till kompetensutveckling och väsentligt utifrån ett rättighetsperspektiv.

”Det är en mycket viktig del av att utveckla vår verksamhet. Bland annat för att få bättre beslutsunderlag och förankring. Det kan även bidra till en större förståelse hos invånare för våra utmaningar i våra verksamheter/uppdrag.”

Drygt hälften av de svarande från det civila samhället anger att deras organisation blivit involverad från VGR:s sida att medverka i större processer. Flera kommentarer handlar om att de som remissinstans getts möjlighet att lämna synpunkter på regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland. Andra processer som nämns där organisationerna blivit involverade via dialogträffar eller på annat sätt tillfrågade är exempelvis biblioteksplan, kulturplan, program för social ekonomi samt regelverk kring arrangörsstöd och folkbildningsstöd. Vissa menar att de ibland blivit tillfrågade att medverka i processer, att planerade arbetsmöten ställts in, eller att man som paraplyorganisation blivit involverad, men inte som enskild förening.

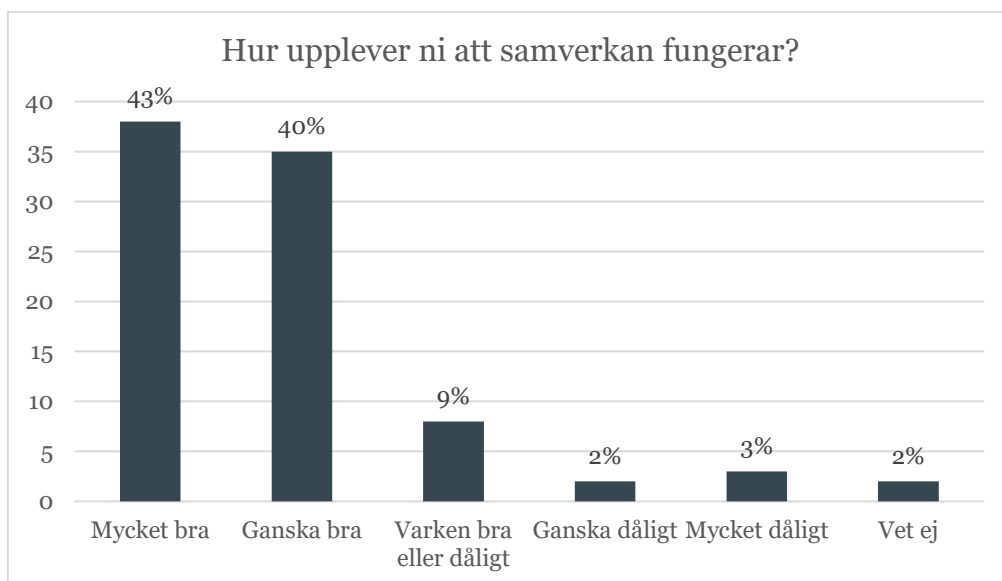

Figur 4: Har er organisation blivit involverad av VGR att medverka i större processer, till exempel vid framtagande av styrdokument? (89 svarande)

Motsvarande ombads respondenterna inom koncernkontoret svara på om de i sitt arbete involverat det civila samhällets organisationer att medverka i större processer – varpå sex av åtta svarade *Ja*. Exempelvis rörde det sig då om styrande riktlinjer för IOP, Trafikförsörjningsprogrammet, Hållbarhetsmål 2030 och överenskommelsen kopplat till PRISMA (industriellt kulturarv).

Samverkan upplevs fungera bra

Att få till en samverkan som fungerar för båda parter är centralt vad gäller överenskommelsen. Därför ställer vi i enkäten frågan om hur svarande upplever att samverkan fungerar. Som nedanstående figur visar får samverkan överlag ett gott betyg från civila samhällets organisationer. Det är endast ett fåtal som tycker att det fungerar ganska eller mycket dåligt. Även de avdelningschefer som svarat på enkäten anger att samverkan fungerar mycket eller ganska bra, förutom en som inte vet.

Figur 5: Hur upplever ni att samverkan fungerar? (88 svarande)

I enkäten möjliggjordes även att ge kommenterar vilket många från det civila samhällets organisationer gjorde. Av de 77 som kommenterade är det cirka 35 procent som svarar att det inte finns några hinder för samverkan med VGR.

”Om man ska djupdyka och peta så går det såklart att få fram små detaljer som kan vara till hinder. Men på det stora hela tycker vi att regionen är väldigt lyhörd vilket gör att det är lätt att samverka med regionen”

”nej, kanske svårare för nya organisationer”

Men det finns de som lyfter hinder för att få till en samverkan. En av de vanligaste kommentarerna handlar om olika aspekter kopplat till att VGR är en stor och komplex organisation där det kan vara svårt att hitta rätt eller att man får olika besked.

”Det är en komplex organisation och vi skulle kunna samarbeta mer, vad som behövs är kunskap och kontakter.”

”VGR:s storlek och komplexa organisation gör det ibland svårt att hitta rätt kontaktvägar och få en tydlig, personlig ingång, särskilt när många handläggare, chefer och politiska nivåer är involverade.”

Det är också flera som lyfter att det fortfarande upplevs finnas en okunskap eller kompetensbrist hos tjänstepersoner och politiker i regionen om vad det civila samhället kan bidra med.

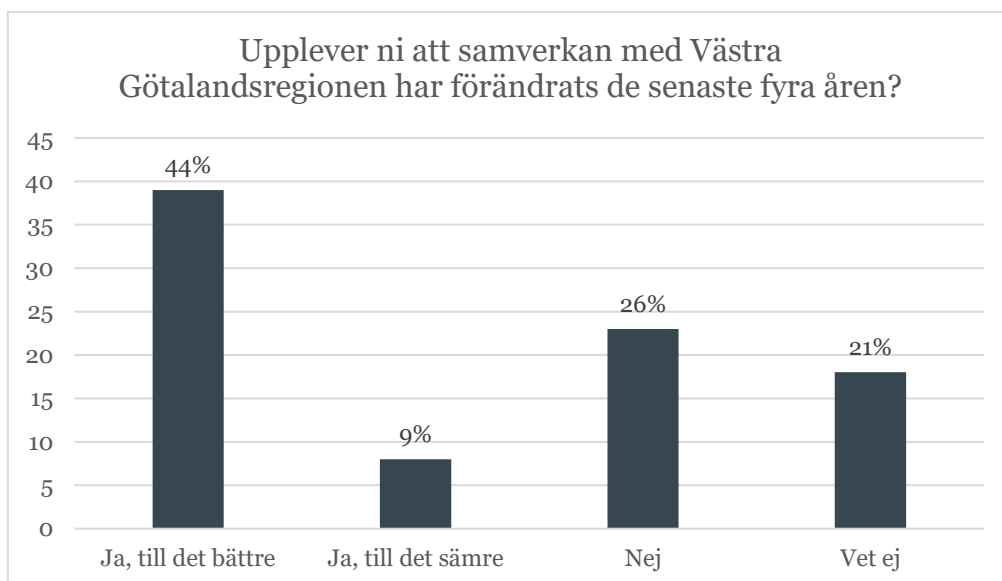
”På ”chefs nivå” har vi alltid haft god kommunikation och förståelse för IOP:ets nytta och vikt. Men att få ner denna information till de som skall utföra regionens del av avtalet verkar mer komplicerat än både dom och vi trott.”

”Ett hinder är att tilliten till vad civilsamhället kan göra och bidra till inte känns förankrad i VGR:s korridorer. Vi upplever att VGR gärna talar samverkan - men då på VGR-systemets villkor.”

Under mandatperiodens första år upplevdes en särskild utmaning kopplat till RÖS-gruppen som påverkade genomförandet. Det handlade om den politiska hemvisten som flyttades från kulturnämnden till beredningen för mänskliga rättigheter vilket i sig fick följdverkningar att man inte kunde anställa en processledare från det civila samhället, vilket lyfts som centralt för att få till ett genomförande. När väl en person kunde anställas och man tog fram planen för samverkan anger några att det blev klart bättre.

De förtroendevalda upplever att man genomfört mer denna mandatperiod jämfört med den tidigare. Men med detta sagt lyfts också att det behöver göras än mer. Områden som lyfts är bland annat att regionen är mer än hälso- och sjukvård och att där kan göras mer inom andra delar av samhället.

I enkäten ställdes en fråga om samverkan har förändrats över senaste mandatperioden. Det är hela 44 procent av de svarande som upplever att det har förbättrats till det bättre de senaste fyra åren. Av de åtta avdelningscheferna som svarat på frågan är det tre som anger att det har förändrats till det bättre, men lika många säger nej. Därtill är det två som inte vet.

Figur 6: Upplever ni att samverkan med Västra Götaland har förändrats de senaste fyra åren? (88 svarande)

Även på denna fråga har kommentarer kommit in. Merparten lyfter att man har en bra samverkan. Det är dock svårt att se en tydlig linje vad som gör att vissa är mer negativa där andra är mer positiva. Det verkar handla om vem man har kontakt med på VGR samt även genomförda förändringar i politiska prioriteringar.

”Efter varje val får man ta omtag då nya ledamöter väljs in.”

”Samverkan fungerar som tidigare bra, men däremot har stödet ändrats till det negativa för oss, då vi numera inte får det stöd vi fick tidigare”

”...tidigare handläggare ... hade större kunskap om oss, nu verkar det lite rörigt på VGR och flera som vi möter har inte koll på vad föreningarna bidrar med”

De som är positiva i sina kommentarer lyfter till exempel:

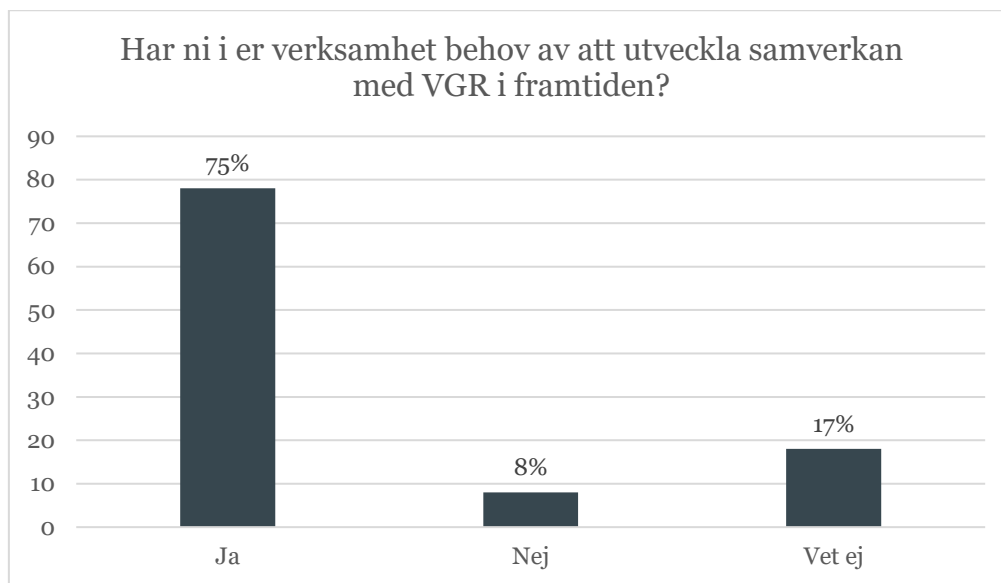
”Vi har under lång tid arbetat upp ett mycket bra samtalsklimat.”

”VGR har ökat sitt anslag till studieförbunden, när staten skurit ner kraftigt.”

”Vi har lättillgängligare och professionellare kontaktpersoner nu än tidigare.”

Behov av framtida utveckling

Oavsett hur respondenterna ser på dagens samarbete framgår i nedanstående figur att merparten av undertecknarna som svarat på enkäten (75%) har behov av att utveckla samverkan med VGR. Vad gäller avdelningscheferna (12 svarande) är det hälften som inte vet om en utveckling behövs. I den senaste utvärderingen var det 32 procent.

Figur 7: Har ni i er verksamhet behov av att utveckla samverkan med VGR i framtiden? (104 svarande)

De 63 svarande på enkäten från det civila samhällets organisationer har valt att kommentera frågan vilka behov av att utveckla samarbetet de har. I princip alla önskar en ökad samverkan. Vissa konkretiserar detta genom att till exempel trycka på insatser som IOP och projekt medan andra lyfter specifika områden som vård och yrkesutbildning, eller målgrupper som pensionärer och människor i utanförskap med flera.

”Vi skulle gärna se en samverkan i IOP form”

”Vi ser möjligheter till att fortsätta redan upparbetade samarbeten och att påbörja nya, bl.a. inom sektorn för hälsa och vård...”

”Framförallt med sjukvården för att lättare nå de patienter vi kan hjälpa!”

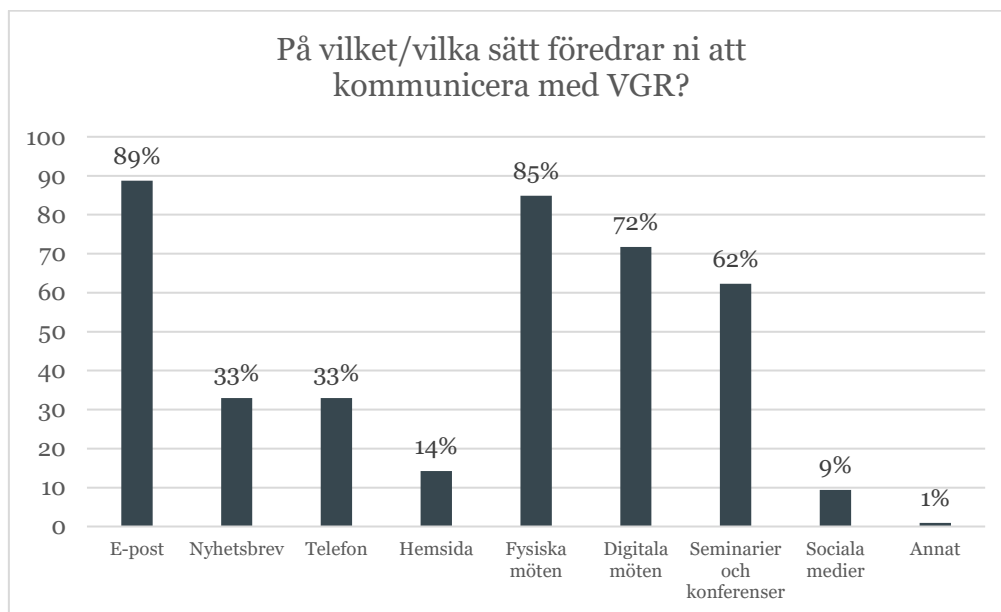
Det finns i kommentarerna förslag på sådant som VGR kan göra för att skapa förutsättningar för samverkan, såsom till exempel dialoger med politiker/tjänstepersoner där man kan diskutera konkreta frågor,

långsiktiga och stabila kontakter och årshjul för träffar samt en medverkan från det civila samhällets organisationer inför att till exempel styrdokument tas fram.

Kommunikation främst via e-post och fysiska möten

Som framgår i figuren nedan föredrar merparten att kommunicera via e-post och fysiska möten, följt av digitala möten samt seminarier och konferenser. Respondenterna kunde i enkäten ange flera alternativ. I årets enkät är sociala medier med vilket inte fanns med förra gången. Det är dock endast 9 procent av de svarande som önskar detta.

Svaren från VGR ser något annorlunda ut. Där kommer digitala möten främst, följt av fysiska möten och seminarier och konferenser. Genomgående i utvärderingen är antal svarande från VGR begränsat och ska tolkas med försiktighet.

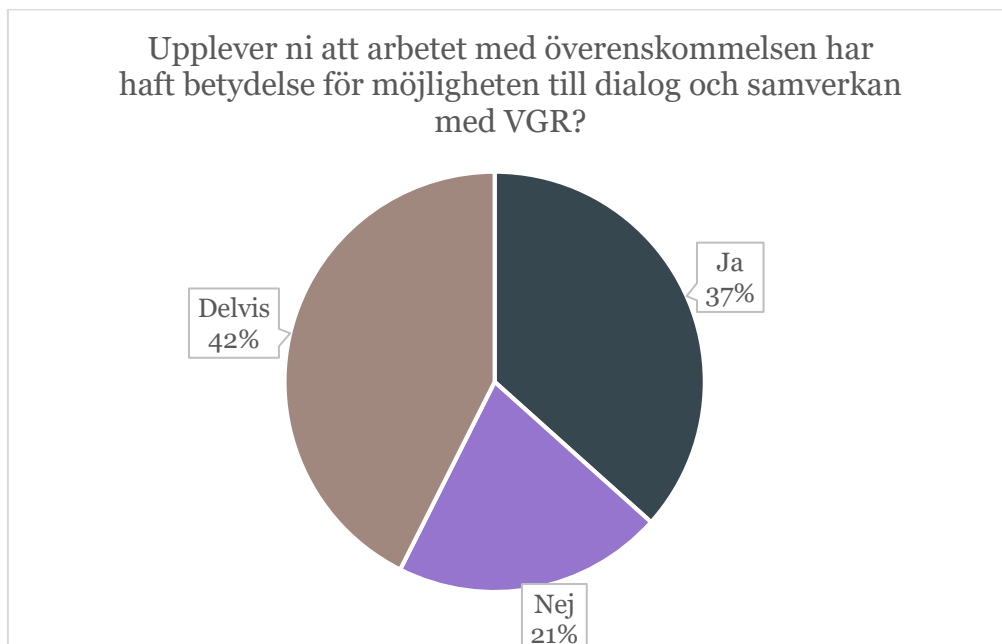
Figur 8: På vilket/vilka sätt föredrar ni att kommunicera med VGR? (106 svarande)

I enkäten fanns också en fråga om man deltagit vid fysiska möten med VGR de senaste åren. Det är hela 87 procent (91 svarande) som har detta, medan endast 13 procent (14 svarande) svarar nej. Exempel på möten som nämns är flera såsom dialogmöten, träffar inom ramen för överenskommelsen samt samråd, konferenser och enskilda möten. Några få har lyft specifika projekt som de deltagit i. Den sammanfattande bilden är att det både kan

handla om mer formella mötesplatser inom ramen för etablerade samverkansarenor som till exempel överenskommelsen, men några nämner också möten med tjänstepersoner, till exempel i samband med utlysningar eller uppföljningsträffar.

Överenskommelsen en samverkansyta bland flera

Enkätsvaren visar att överenskommelsen har haft betydelse avseende möjligheter till samverkan mellan det civila samhället och VGR. Dock är det flera andra påverkande faktorer och förutsättningarna för en god dialog har inte enkom med överenskommelsen att göra.

Figur 9: Upplever ni att arbetet med överenskommelsen har haft betydelse för möjligheten till dialog och samverkan med VGR? (101 svarande)

Många av de beskrivande svaren handlar om att organisationerna inte upplever att överenskommelsen haft märkbar betydelse för samverkan, att det är andra kontaktytor som används eller att samverkan fortfarande är så pass ny att det är svårt att avgöra. En del menar att de deltagit i samma nätverk under en längre tid, men att de är osäkra på om överenskommelsen på något sätt har bidragit. Emellertid ges i kommentarerna en rad exempel på att överenskommelsen har haft positiv inverkan på samverkan mellan VGR och det civila samhället. Överenskommelsen upplevs ha skapat en formell struktur och ett gemensamt språk parterna emellan. Därigenom har den ömsesidiga förståelsen ökat, vilket förbättrat förutsättningarna för konstruktiv dialog.

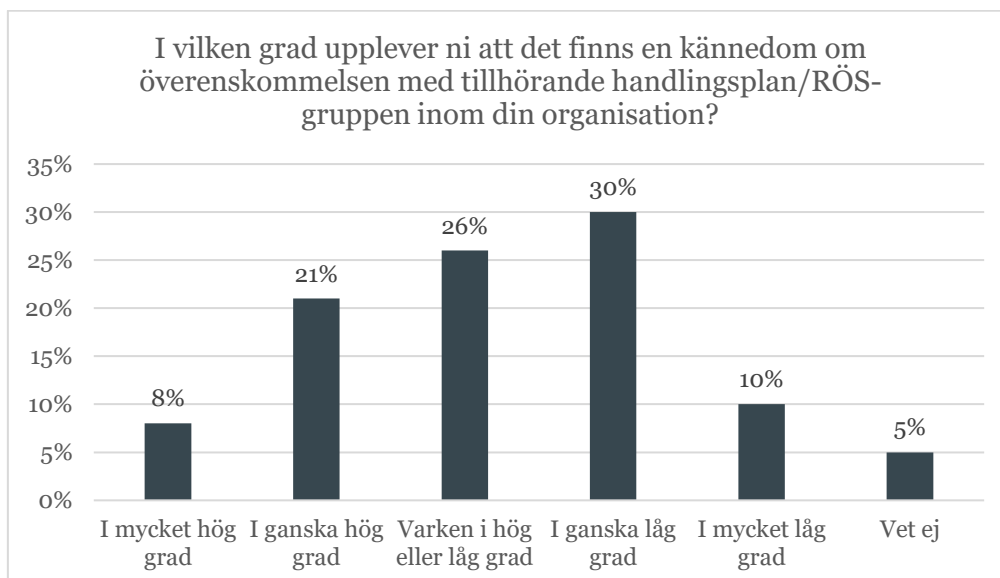
”Vi har andra kontaktytor till VGR än Överenskommelsen som vi förlitar oss på i första hand men ÖK ger en bredd.”

”Svårt att avgöra. Vi hade stora förhoppningar initialt. Vår upplevelse är att överenskommelsen har en mindre betydelse och de egna eller branschorganisationens initiativ samt regionens egna initiativ är av större betydelse. Vi har inte uppfattat det som att överenskommelsen sipprat ner i förvaltningsorganisationen.”

”Vi ser att arbetet med överenskommelsen har bidragit till bland annat ökad legitimitet. Det är tydligt att regionen erkänner civilsamhället och den sociala ekonomin som en viktig part i den regionala utvecklingen.”

”Mest betydelsefullt hittills har varit att kunna möta representanter från RÖS-gruppen och från civila samhällets organisationer. Mötesplatserna blir en bra yta för informations- och erfarenhetsutbyte och ett forum för att bygga på sitt nätverk med aktörer och personer.”

Från VGR:s sida fördelar sig svaren annorlunda. Där anger sex personer (vilket här motsvarar två tredjedelar) alternativet *Nej* och beskriver att överenskommelsen inte spelat någon roll i det praktiska arbetet och att den är relativt okänd i deras del av organisationen.

Figur 10: I vilken grad upplever ni att det finns en kännedom om överenskommelsen med tillhörande handlingsplan/RÖS-gruppen inom din organisation?

Det finns en kluvenhet i svaren när det gäller kännedomen om överenskommelsen i den egna organisationen. Sammantaget är det 40 procent som menar att kännedomen är ganska eller mycket låg och 29 procent som menar att det är mycket eller ganska hög. Relativt många centrerar sina svar till varken hög eller låg. I kommentarerna beskrivs vidare att kännedomen är god beroende på att deras organisation finns representerad i RÖS-gruppen och att de själva investerar tid i att hålla sig informerade. Det lyfts även flera synpunkter om att mer kunskap behövs och att överenskommelsen inte naturligt berörs i organisationens arbete. Vissa menar att den låga kännedomen beror på småskalighet och personalomsättning i den egna verksamheten. En övervägande majoritet – 85 procent – anger dock att de tagit del av nyhetsbrevet från RÖS-gruppen. Bland de svarande från VGR är det hälften som anger att kännedomen är ganska eller mycket låg. En fjärdedel menar att de inte vet och resterande upplever att kännedomen är ganska eller mycket hög.

Önskemål om dialog och konkretisering

I enkäten ställdes en öppen fråga om överenskommelsens potential: Hur kan arbetet med överenskommelsen ännu tydligare bidra till att stärka samverkan mellan VGR och det civila samhällets organisationer i framtiden? Merparten av de beskrivande svaren handlar om betydelsen av att träffas. Fler forum att mötas i (även delregionalt) efterfrågas, liksom konstruktiv dialog kring gemensamma teman i exempelvis workshops. Många kommentarer rör behovet av kunskapshöjning och att kontinuerligt nå ut med information. Hos båda parter behövs en förbättrad förståelse kring vad samverkan betyder i praktiken och vilka möjligheter som skapas genom ett gemensamt angreppssätt. Ett angränsande område, som också lyfts frekvent i svaren, är behovet av konkretisering. Överenskommelsen behöver i högre grad omsättas i konkreta avtal (IOP och liknande) kopplade till gemensamma utvecklingsområden för att på så sätt utgöra ett verktyg snarare än en viljeinriktning. I övrigt lyfts vikten av att formulera gemensamma mål, ha en aktiv styrning och systematisk uppföljning.

”Fler workshops med fokus på just samverkan. Exempelvis att utifrån en gemensam målbild kring ett specifikt område delta i workshops som syftar till att konkretisera projekt/insatser där samverkan är avgörande för att arbeta i riktning mot målet.”

”För att ytterligare stärka samverkan framåt tror jag att överenskommelsen kan spela en ännu tydligare roll i att skapa samsyn kring uppdrag och ansvar, där civilsamhällets och regionens bidrag ses som ömsesidigt beroende. Tydliggöra

gemensamma strukturer för hur samverkan ska gå till i praktiken, inte bara att den ska ske.”

”För att stärka samverkan i framtiden behöver överenskommelsen gå från att vara ett strategiskt dokument till att bli ett operativt verktyg som genomsyrar hela regionens verksamhet. Överenskommelsen bör leda till att regionen i högre grad använder sig av de verktyg som redan finns i lagstiftningen, såsom reserverade kontrakt och Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). Samverkan stärks när civilsamhällets organisationer inkluderas som professionella utförare och partners i regionens ordinarie tjänsteutbud. Kunskapen om överenskommelsen och civilsamhällets särart behöver spridas utanför de strategiska forumen. Vi vill se att inköpare, verksamhetschefer och strateger inom hälso- och sjukvård samt regional utveckling får konkreta riktlinjer för hur samverkan med civilsamhällets organisationer kan bidra till måluppfyllelse.”

I svaren från VGR efterfrågas en tydligare koppling mellan överenskommelsen och det operativa arbetet, kommunikation för att öka förståelsen i organisationen samt integrering av överenskommelsen i VGR:s styrande dokument.

Ökad kunskap om potentialen i samverkan

Den antagna handlingsplanen för arbetet inom överenskommelsen 2024–2026² upplevs av både processledare och förtroendevalda ha varit en bra grund för de insatser som prioriterats under perioden. Aktiviteterna som ägt rum kan i hög grad knytas till någon av de tre insatsområdena: (1) *Kunskapshöjning om varandras förutsättningar och villkor*, (2) *Strukturer för en jämbördig dialog i tidigt skede* och (3) *Främja långsiktiga stöd- och finansieringsformer*. Ett tydligt exempel på en insats för att höja kunskapsnivån är kartläggningen av det civila samhället i Västra Götaland. Representanter ur RÖS-gruppen har även besökt de delregionala nämnderna i syfte att nå ut bredare med information om arbetet inom överenskommelsen. Dialogmöten där samtliga underskrivare bjuds in är ett annat exempel. Avseende långsiktiga finansieringsformer har mycket fokus legat på att utveckla rutiner för IOP och att minska avståndet mellan

² [Plan för samverkan mellan Västra Götalandsregionen och det civila samhällets organisationer i Västra Götaland 2024–2026](#)

civilsamhälle och offentlig sektor, bland annat genom möten mellan föreningar och VGR:s upphandlingsenhet.

Värdet av kontinuitet är något som lyfts fram i intervjun med RÖS-gruppens förtroendevalda. Eftersom personer byts ut mellan mandatperioder och även i det civila samhället finns det ett värde i överenskommelsens långsiktiga perspektiv. En synbar effekt, som återkommande nämns, är att allt fler organisationer anslutit sig och blivit underskrivare. Det i sig kan vara en följd av en ökad kännedom om överenskommelsen och RÖS-gruppens arbete. Från politiskt håll upplevs i olika sammanhang en större kunskap om civilsamhällets organisationer och värdet av att samverka. Likaså blir RÖS-gruppen involverad i olika frågor i högre grad än tidigare, exempelvis avseende IOP eller beredskap.

”Det är svårt att mäta, men jag märker att man pratar mer om civila samhällets organisationer i politiken...Det har nämnts mycket mer om samverkan och hur viktig samverkan med det civila samhällets organisationer är.”

Kartläggningen av civilsamhället i Västra Götaland³ som genomfördes 2024 lyfts av föreningsrepresentanterna i RÖS fram som en viktig kunskaphöjande insats, vars material har använts i flera dialogforum runt om i regionen. Trots att kunskapen om överenskommelsen har ökat och RÖS upplevs ha fått en mer etablerad roll i VGR:s organisation framgår emellertid behov av ökad involvering av hälso- och sjukvården. Många av frågorna på dagordningen i RÖS-gruppen berör hälso- och sjukvårdssidan och det är, enligt flera av de intervjuade, en bristande representation främst från politiskt håll. Från tjänstepersonsstaben har det från och med denna mandatperiod funnits med en representant (från avdelning kunskapsstöd psykisk hälsa), vilket beskrivs som en stor fördel i arbetet och ett steg i rätt riktning.

”Så att lite mer hälso- och sjukvårdsrepresentation hade varit bra i den bästa av världar liksom.”

”Det har varit en önskan för oss att vi ska ha lite mer tempo och effekt att det är bra att kanske ha politiska representanter från olika nämnder och styrelser...Så jag tror det är ganska bra att bredda representationen, för då får man ju också en

³ <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/omraden/social-hallbarhet/overenskommelsen/aktuellt/civilsamhallet-i-vastra-gotaland-kartlagt/>

bredare förståelse, att man kan föra ut ordet hur RÖS (-gruppen) jobbar, att den finns och vilken roll den har.”

Som vid utvärderingen 2022 återkommer frågan om RÖS-gruppens hemvist i organisationen, specifikt i intervjun med företrädarna från civilsamhället. Om överenskommelsen och RÖS varit knutna till ett beslutande organ med mer inflytande uppåt i organisationen skulle arbetet troligen få mer genomslagskraft och legitimitet.

Slutligen nämns dialogmötena där samtliga underskrivare bjuds in som ett steg framåt och ett sätt att i högre grad åstadkomma resultat och effekter i arbetet med överenskommelsen. Det har, enligt flera av de intervjuade, hjälpt till att skapa en medvetenhet om potentialen i samverkan. Dialogerna har underlättat för de underskrivande föreningarna att involveras i tidigare skeden, exempelvis avseende styrande dokument såsom regional utvecklingsstrategi och plan för psykisk hälsa. Fler aktörer har fått kunskap om att de kan påverka som remissinstans, vilket gjort att fler remissvar skickats in från det civila samhället jämfört med tidigare. Vad gäller utbytet föreningarna emellan går åsikterna isär. Från VGR:s sida har man sett tydliga exempel på att dialogmötena resulterat i kontaktskapande mellan underskrivare i olika delar av regionen, medan man från civilsamhällets sida inte sett tecken på detta.

”På de här mötena förstår man ju hur mycket folk samverkar mellan det civila samhällets organisationer...Så att där tycker jag att det sker dejtingverksamhet i stora mått.”

”Vi har ju inte lyckats i ett avseende som vi har velat och det är att öka samverkan mellan våra underskrivare...Det är faktiskt ganska många som sitter på sin hörna i civilsamhället och inte ens funderar på samverkan.”

Organisering och arbetssätt

Som i tidigare utvärderingar ställdes frågor i fokusgrupperna om organisering av arbetet med överenskommelsen.

Välfungerande process trots olika arbetssätt

Själva processen lyfts då som välfungerande och strukturerad men det framkom också vissa skillnader i synen på arbetssätt där till exempel de förtroendevalda lyfte att det som politiker är mer vana att sitta med ärenden och fatta beslut medan föreningarna är mer vana att prata och ha dialog.

”Vi kanske lite mer forcerar i det här medans de också vill mera prata...”

”Att kunna hitta en bra balans mellan det strategiska och organisationerna som är vana vid att arbeta operativt. Så att de också ser vitsen i att komma på möten när man pratar strategiska frågor.”

Den bild som ges är att mötena är välplanerade. Processledarna ses också som centrala, vilket blev tydligt i uppstarten av mandatperioden då det dröjde innan processledaren för det civila samhället tillsattes. Processledarna har också en viktig roll i att bidra till en långsiktighet.

”Jag tror att alltså det är viktigt att det finns bra tjänstepersoner som också kan bära den här långsiktigheten.”

Att vissa möten sker ute hos det civila samhällets organisationer lyfts som positivt och möjliggör för de förtroendevalda att få bättre förståelse för verksamheten och därmed få en ökad kunskap.

Vad gäller mötesfrekvensen varierar det något kring hur man ser på det. Det civila samhällets organisationer tycker att det är bra med ett möte per månad, medan vissa förtroendevalda lyfter att det upplevs som något ofta. Det finns här tankar om att det kanske vore bra att minska antalet styrgruppsmöten något, men istället öka det direkta arbetet med underskrivarna, till exempel genom de dialogmöten som genomförs. Dessa anges som viktiga ytor för interaktion och lärande där civila samhällets organisationer får tillfälle och möjlighet att möta både tjänstepersoner och regionpolitiker. Det finns dock en förståelse om att mötesfrekvensen kan uppfattas olika.

Processledaren viktig funktion för återkoppling

Vad gäller återkoppling lyfts processledarna som viktiga. De får direkta uppdrag att föra med sig frågorna till sina respektive ”sidor” för att sedan återkomma med förslag. Varje RÖS-möte föregås också av ett förmöte där ordförande, vice ordförande och processledarna diskuterar vilka frågor som ska lyftas.

RÖS arbetar även aktivt med att föra vidare frågorna in i VGR:s politiska organisation. Det handlar om personliga brev och kontakter för att lyfta specifika frågor eller initiera diskussioner vid specifika nämnder eller styrelser. Vidare finns informationsmaterial som sprids. I fokusgruppen med det civila samhällets organisationer framkommer en viss kritik att politikerna som ingår i styrgruppen saknar tillräckligt inflytande i sina egna

grupper. Man hade därmed gärna sett att återkoppling och diskussion hellre förekom direkt i de politiska partigrupperna.

Utvecklingspotentialer som lyfts handlar bland annat att utveckla återkopplingen från regionens olika beredningar om vad som diskuteras där och hur det påverkar det civila samhället. Det finns även ett ökat behov av en än tydligare systematik.

På dagordningen hos RÖS

Ärenden utöver till exempel nya undertecknare och omvärldsbevakning, har bland annat varit de strategiska styrdokumenterna som den regionala utvecklingsstrategin, kulturstrategin och hälso- och sjukvårdsstrategin, samt remissvar. Vidare lyfts även områden som handlar om att få till en samverkan med fokus på IOP, upphandling och civil beredskap. Slutligen är även frågan om kompetensutveckling återkommande, till exempel lyfts här den pilotutbildning som skett i samarbete med Marie Cederschiölds högskola med fokus på samverkan mellan civilsamhället och det offentliga.

”Effekterna av det har vi väl inte sett än, men det alltså det är ju två aspekter på det. Det ena är ju höja kunskapsnivån, men det finns en dold agenda som säger att ett av syftena är att öka samverkan.”

Påverkan av politiska beslut

På frågan som handlar om man ser att man lyckas påverka och skapa en förändring lyfter civila samhällets representanter att man genom att vara aktiv och svara på remisser anser att civila samhället har inkluderats tydligare i övergripande strategidokument, ett exempel är här kulturstrategin.

Även om det i fokusgruppen med förtroendevalda framgår att det kvarstår en viss otydlighet kring syftet med RÖS och vilken roll RÖS ska ha så upplever de en ökad igenkänning kopplat till begreppet ”RÖS” som inte har funnits tidigare, vilket också möjliggör att andra än de som deltar ser överenskommelsen som en resurs. Det anges gälla både i regionens organisation men också i det civila samhällets organisationer, och dialogmötena bedöms här ha haft en central betydelse.

”...jag tänker att vi har blivit mer kända, fått fler underskrivare...”

Andra exempel som lyfts och som anges kunna påverka på längre sikt är att RÖS aktivt bjuder in gruppleddare och politiker till dialogmöten. Detta

förväntas möjliggöra för civila samhällets organisationer att få kontakt med beslutsfattare. RÖS har också under denna mandatperiod bjudits in till ledningen för kulturnämnden, träffat presidiet för miljö- och regionutvecklingsnämnden samt träffat alla delregionala nämnder.

Det finns vissa utmaningar att få till en påverkan på beslut. Här lyfts RÖS placering under beredningen för mänskliga rättigheter. Det civila samhällets representanter önskar att snarare, som i den senaste utvärderingen, placeras direkt under regionstyrelsen för att få till mer inflytande. Det anges också att politikerna inte alltid har ledande positioner i sina respektive partier vilket också skapar en utmaning att föra in frågan på dagordningen.

Det finns även önskemål om att utöka representation till andra nämnder i RÖS. Detta lyfts också som en viktig fråga framöver av de förtroendevalda.

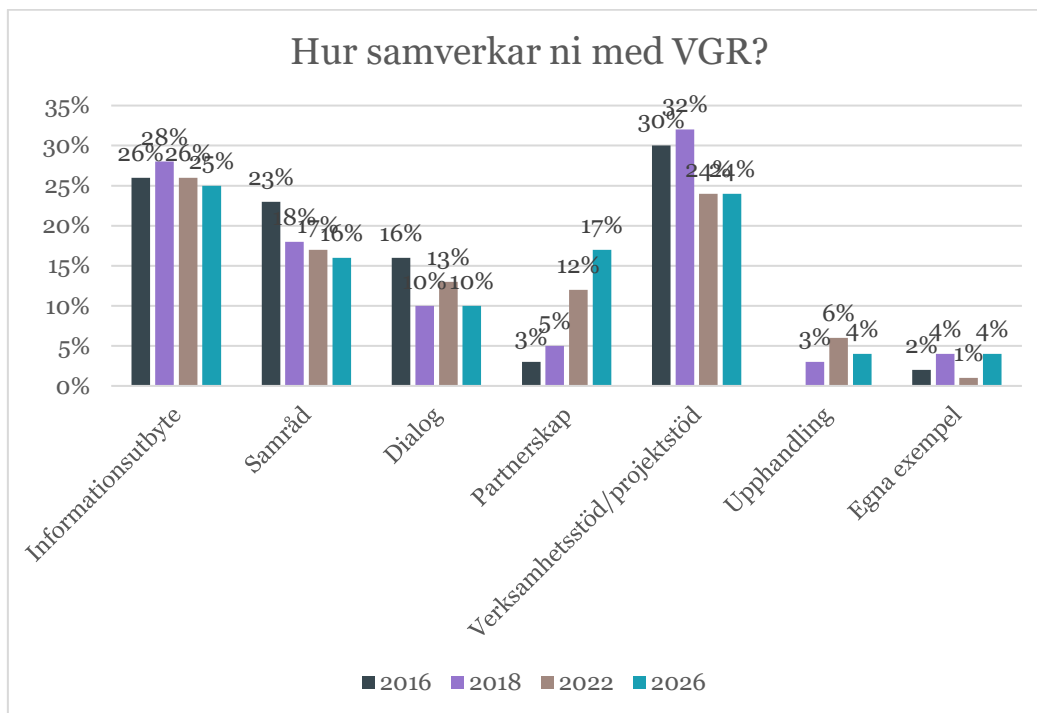
”...för att vi ska ha lite mer tempo och effekt att det är bra att kanske ha politiska representanter från olika nämnder och styrelser /.../ eftersom vi är det strategiska och vi är på bredden över hela regionen”

Diskussion och slutsatser

I rapportens inledning beskrivs utvärderingsuppdraget och i föregående kapitel har vi försökt att besvara de frågeställningar som formulerats för utvärderingen. I detta avslutande kapitel summerar vi de övergripande resultaten samt pekar på det vi ser som viktiga områden. Ambitionen är att försöka ge en bild över utvecklingen och jämföra med tidigare utvärderingars resultat. Som lyftes inledningsvis har dock den senaste enkäten haft en breddad målgrupp. Vi tror ändå att en jämförelse är möjlig även om den får betraktas med viss försiktighet.

Samverkan i minskad omfattning men med ökad jämbördighet

En övervägande del av respondenterna inom det civila samhället anger att de samverkar med VGR. Vad som definieras som samverkan är en tolkningsfråga som också kan förändras över tid. Som nämns på sidan 16 är det 16 procent – 17 personer – som anger att de inte samverkar med VGR trots att de skrivit under överenskommelsen. Motsvarande andel var 9 procent 2016 och 2018 samt 8 procent vid den senaste utvärderingen 2022. En deltagare inom RÖS-gruppen kommenterar i en annan kontext om arbetet i Överenskommelsen att hen "varit med på flera möten men vet ändå inte vad Överenskommelsen handlar om". Dock syns en tydlig utveckling i svaren som avser nivån på samarbetet. Då det på den här enkätfrågan är möjligt att välja flera alternativ anger procentsatserna hur antal svar fördelar sig i förhållande till det totala antalet svar.

Figur 11: Hur samverkar ni med VGR? (Utveckling 2016-2026)

Vid en jämförelse med den första utvärderingen 2016 är det en distinkt ökning av personer som anser att de samverkar med VGR via partnerskap, alltså en utveckling mot en mer jämbördig samverkan. Sett över de mandatperioder överenskommelsen funnits nämns IOP i allt större utsträckning och processen kring framtagandet av riktlinjerna för IOP lyfts fram som ett framgångsrikt exempel. Det är tydligt att det finns en uppfattning hos båda parter att samverkan skapar ett mervärde och alltmer utgör en förutsättning för att klara förestående samhällsutmaningar. Dock är det oklart hur spridd denna uppfattning är. De underskrivande organisationerna utgör fortfarande en begränsad del av civilsamhället i Västra Götaland och respondenterna inom VGR är sett till urval och antal svar alltför få. Dock är det ett värde i att synliggöra de mervärden som beskrivs, om inte annat för att öka kännedomen om överenskommelsen, som enligt enkätsvaren upplevs vara relativt låg i den egna organisationen. Vid en jämförelse med 2022 års enkätsvar från det civila samhället har kännedomen dessutom minskat. Sammanlagt 45 procent angav att de i mycket eller ganska hög grad upplevde att det fanns en kännedom om överenskommelsen i den egna organisationen, men motsvarande siffra för 2026 är 29 procent.

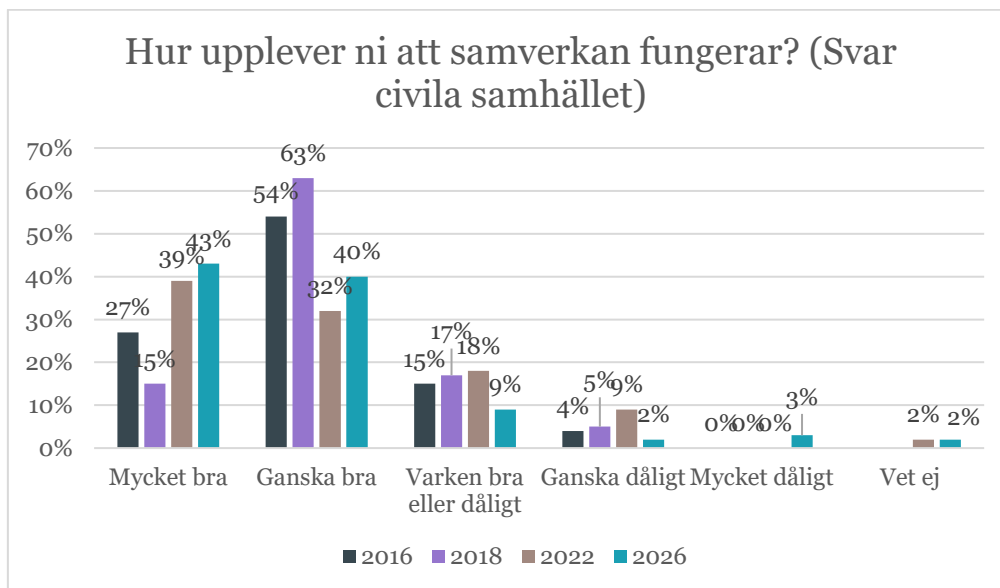
Fortsatta diskussioner om representation och hemvist

Överenskommelsen är en samarbetsyta och en kontaktväg bland flera, vilket gör det svårt för respondenterna att bedöma och renodla dess betydelse. Desto tydligare framgår betydelsen av att mötas över organisationsgränser (dialogmötena) och att ha konkreta frågor att samarbeta kring. En insats för att konkretisera arbetet är handlingsplanen som under mandatperioden fungerat som en vägledning och ett verktyg för att fokusera de aktiviteter som genomförts. Ambitionen om att nå ut till fler organisationer inom det civila samhället och få fler underskrivare av överenskommelsen bidrar samtidigt till en ökad komplexitet. Om representationen breddas medför detta rimligtvis att fler perspektiv lyfts upp som viktiga och att frågor av olika karaktär kommer upp på dagordningen.

En central fråga som lyfts kopplat till genomförandet är den politiska hemvisten där föreningarna, som i senaste utvärderingen, vill att de ska få mer inflytande och nå förtroendevalda som är beslutande och har ledande positioner i sina partier. Det lyfts därtill önskemål om en bredare representation från andra nämnder för att få ett ökat genomslag. Detta lyfts även i fokusgruppen med de förtroendevalda. Detta även om det under mandatperioden bland annat har ägt rum dialogmöten med gruppledare och politiker.

Fler positiva till hur samverkan fungerar

En klar majoritet av respondenterna från det civila samhällets organisationer ger ett gott betyg vad gäller hur samverkan fungerar. Det är också 44 procent som upplever att samverkan har förändrats till det bättre under den senaste mandatperioden. Detta får ses som positivt. Även tidigare utvärderingar visar på att merparten upplever att samverkan fungerar mycket eller ganska bra. Tendensen är dock att det är en positiv utveckling. I den nu aktuella utvärderingen var det hela 83 procent som svarar ganska eller mycket bra.

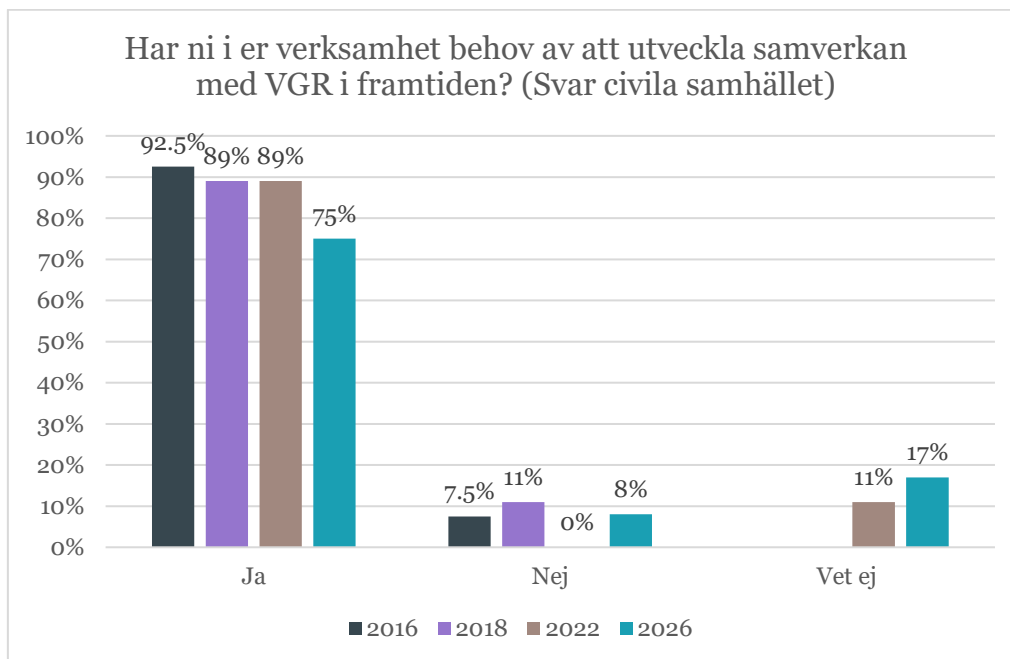

Figur 12: Hur upplever ni att samverkan fungerar? (Utveckling 2016-2026)

Cirka 35 procent av de 77 som kommenterade frågan i enkäten svarar också att det inte finns några hinder för samverkan med VGR. Av de respondenter som dock lyfter hinder till samverkan handlar mycket om VGR:s storlek och komplexa organisation. Detta ligger i linje med tidigare utvärderingar. Utöver att hitta rätt personer upplever vissa även att det fortsatt finns de tjänstepersoner och politiker som inte ser vad det civila samhällets organisationer kan bidra med. Och även om 44 procent av respondenterna från det civila samhällets organisationer svarade att samverkan har förbättrats till det bättre under den senaste mandatperioden är det 9 procent som tycker att samverkan har blivit sämre.

Framtida behov av samverkan

Det är intressant att jämföra över tid hur respondenterna svarat på frågan om de ser behov av att utveckla samverkan i framtiden. Idag är det en lägre andel som ser behov av att utveckla samverkan. Å ena sidan kan detta tolkas som att det finns en minskad ambition att samverka med VGR. Å andra sidan kan det vara ett gott betyg och att arbetet går åt rätt håll. Då andra enkätsvar tyder på att man är förhållandevis nöjd med samverkan så är det troligare att det är ett positivt svar. Med detta sagt är det fortfarande hela 75 procent som ser behov. Det är också viktigt att det är 17 procent som svarar vet ej.

Figur 13: Har ni i er verksamhet behov av att utveckla samverkan med VGR i framtiden? (Utveckling 2016-2026)

Kommunikation

Att e-post, fysiska möten, digitala möten samt seminarier och konferenser är sätt som respondenterna från det civila samhället önskar kommunicera genom är föga förvånande. Resultatet överensstämmer i princip med svaren från utvärderingen 2022. I årets enkät är sociala medier med vilket inte fanns med förra gången. Det är dock endast 9 procent av de svarande som önskar detta.

Även om dialogmöten inte nämns specifikt i enkäten får man ändå bedöma att dessa ligger väl i linje med vad som önskas. Fokusgrupperna är också inne på dialogmötenas roll och hur dessa kan utvecklas. Det finns förtroendevalda som ser att det kan behövas få till fler dialogmöten för att verkligen nå undertecknarna mer, men i så fall på bekostnad av antalet RÖS-möten under ett år. Även fokusgruppen med det civila samhällets representanter ser dialogmötena som bra men de lyfts framförallt handla om att få organisationerna att träffas, och att det fortsatt behövs en förbättrad dialog med politiken.

RÖS – organisering och arbetssätt

Överlag ser de intervjuade att processen är välfungerande och strukturerad. En utmaning som lyfts för RÖS är balansen mellan RÖS strategiska roll och

att mer arbeta hands-on vilket det civila samhällets organisationer är vana vid.

Som i tidigare utvärdering lyfts processledarna som centrala. Vilket blev tydligt då det dröjde innan processledaren för det civila samhället var på plats i uppstarten på grund av förändringar i politisk hemvist. Processledarna är också de som anges bidra till en långsiktighet, och därmed kan överbrygga förändringar i representationen i samband med mandatperiod. Även vad gäller återkoppling anges processledarna som centrala.

Mötesfrekvensen är något som delvis ges en varierande bild av. Det civila samhällets organisationer vill ha kvar den mötesfrekvens som finns idag, medan vissa förtroendevalda anser att det är något ofta och skulle kunna utvecklas med fler träffar med undertecknare istället.

En utveckling mot jämbördighet med fortsatta organisatoriska utmaningar

Sammanfattningsvis visar utvärderingen på en välfungerande samverkan inom överenskommelsen, där mycket tyder på en utveckling till det bättre och mot en ökad jämbördighet. Precis som vid den tidigare utvärderingen framgår utmaningar kopplat till hemvist och representation som kan härledas till frågornas bredd och komplexitet. Trots att överenskommelsen nu funnits under många år upplevs VGR:s organisation fortfarande som ett hinder för samverkan, vilket är viktigt att ta med sig inför kommande mandatperiod.

Under våren har även en utvärdering av beredningen för mänskliga rättigheters samråd genomförts. Utvärderingarna har inte haft fokus på att se vilken kunskap det finns om respektive samverkansyta mellan VGR och det civila samhällets organisationer. Utifrån att respondenterna fortsatt ser VGR som en komplex organisation med svårigheter att hitta rätt så är detta ett område som är värt att fortsätta arbeta med, det vill säga att tydliggöra syftena med överenskommelsen, samråden och även satsningar på den sociala ekonomin.